

Právo na informace a vlastní názor

Jiří Pehe

V článku nazvaném *Vzkaz hradnímu poradci: více skromnosti*

(Právo, 14. 5. 1998) se Tomáš Rychlý s vervou pustil do kritiky policejního ředitele Oldřicha Tomáška a mé osoby za to, že se v médiích otevřeně vyjadřujeme k některým politickým problémům. Ačkoliv jeho argumentace je agresivně osobní a poněkud zmatená, navozuje obecnější otázku, nad kterou je třeba se zamyslet.

Otázka zní, zda se státní úředníci mají právo vyjadřovat k politickým otázkám, včetně činnosti ústavních činitelů. Rychlý argumentuje, že státní úředníci, které nikdo nevolil a nemají tedy prý žádnou politickou odpovědnost, by tak neměli činit.

Problém je ovšem poněkud složitější. Samotná podstata práce některých státních úředníků je totiž politická. Například ředitel politického odboru Kanceláře prezidenta republiky je sice na jedné straně státní úředník, ale zároveň je z titulu své funkce de facto jedním z prezidentských politických poradců.

To samozřejmě předpokládá, že analyzuje politickou situaci a má na politický vývoj, politiky i politické strany své vlastní názory. Tomáš Rychlý se domnívá, že by si i takový úředník měl nechat své názory pro sebe, a pokud radí, měl by radit pouze, jak říká, „diskrétně“. Jeho doporučení je ovšem trochu v rozporu s tím, co jak od politiků, tak od státních úředníků požaduje většina ostatních publicistů – tedy otevřenost. Pokud jsou náplní práce státního úředníka například jízdni řády, vypadal by divně, pokud by se vyjadřoval k Miloši Zemanovi. Náplní práce šéfa prezidentského politického poradního týmu je ale politika a politikové.

Je samozřejmě možné zvolit i ji-

ný přístup než otevřenost. Je například možné novinářům tvrdit, že šéf prezidentského politického odboru žádné politické názory nemá, a to i přesto, že je původní profesí politický analytik a vzděláním politolog. Nebo je novinářům může neříkat a sdělovat je pouze prezidentovi. Bylo by to tak v pořádku?

Nebyl právě nedostatek otevřenosti a komunikace jednou z příčin poklesu důvěry v politiku? A nestalo se tak proto, že průměrný občan měl pocit, že politici i státní úředníci činí věci, které nepotřebují nikomu vysvětlovat? Když státního úředníka nebo politika osloví novinář s přímou otázkou, nemá dostat přímou odpověď, pokud to souvisí s tím, čím se oslovená osoba profesionálně zabývá?

Ať už se má různá vyjádření Tomáši Rychlému zamlouvají, nebo ne, rozhodně je nečiním z neskromnosti či přehnaných ambicí. Činím je z respektu k novinářům, kteří, stejně jako já, musí dělat svou práci. Skrze ně se pak realizuje právo občanů na informace. Je pravda, že

tam, kde je to možné, měli by státní úředníci poskytovat pouze informace, nikoli názory. Podstatnou součástí práce šéfa politického týmu prezidenta je ovšem mít, a prezidentovi poskytovat, názory a doporučení. Zeptá-li se mě tedy novinář na mé názory, poskytnu mu tak vlastně informace.

Nedomnívám se, že vyslovením názoru na roli Miloše Zemana v nejposlednější aféře či na jeho způsobilost být ministerským předsedou jsem učinil něco, co nepřislouží politickému poradci prezidenta státu, i když je státním úředníkem. Druhou stranou mince je; co bylo skutečně novinářům sděleno a co pak napíšete. V rozhovoru v MFD, o jehož znění se Rychlý opírá, jsem žádnou explicitní hrozbu na adresu Miloše Zemana nevyslovil. Opakoval jsem několikrát, že rozhodnutí, kdo bude premiérem, patří pouze prezidentovi, a ten, jak ho znám, se bude řídit komplexní úvahou.

(Autor je ředitelem politického odboru Kanceláře prezidenta republiky)